ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 30 октобра 1893. БРОЈ 44.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

На БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 10 франака, на по године 10 франака, на четврт године 3 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и мјесном унутрашњом поштом у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору воће спрему из потпе, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе себе и на дуже времене погодбе се.

ЦЕТИЊЕ, 28 октобра.

До три године — 1896 — навршују се два вијека од како је дошао на владу Црне Горе први Петровић-Његош, славни Господар-Митрополит Данило I.

Становници Црне Горе хоће да прославе ову знамениту дијестогодишњицу на достојан начин; а да остави и потомству трајна спомена своје благодарности, овијем се расписују сљедеће награде:

1. Ко напише најбољу историју Црне Горе од како њом влада кућа Петровић-Његоша до данас добиће награду од 1000 талијера;

2. Који југословенски умјетник поднесе најболи нацрт споменика, који се том приликом има отворити на Цетињу Господару-Митрополиту Данилу, добиће 150 талијера; други нацрт добиће 50 талијера.

Награде ће се раздијелити на основу оцјене познатијех стручњака у словенству, који ће за то бити умољени; због тога нацрти споменика треба да буду поднесени на оцјену најдаље до Бурђева дана 1895; а историја најдаље до конца 1895 године.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД

ЦЕТИЊЕ, 28 октобра.

При поласку руског бродовља из Тулона, Цар Александар упутио је г. Карноту сљедећи телеграм: „У часу, када руско бродовље оставља Француску, на срцу ми је да вам изразим, како сам тронут срдачнијем и сјајнијем дочеком, што су моји морари нашли свуда на француском земљишту, и како сам на томе захвалан. Доказ живе симпатије која се још једном манифестирала толиком рјечитошћу, придодаће нову везу к онијема, што сједињавају двије државе, и доприниће, ја се надам, да се утврди оћи мир, предмет њиховијех тежња и њиховијех најпостојанијех жеља.“ На овај телеграм г. Карнот је одговорио Цару: „Телеграм, на ком захваљујем Вашем Величанству, примио сам при самом мом поласку из Тулона у Париз. Лијепо бродовље, чију сам руску заставу најживљом угодности поздравио на француској водама, срдачни и искрени дочек, што ваши храбри морари нађоше свуда по Француској, ми нова потврђују најсвечаније искрене симпатије, што уједињавају наше двије државе, и означавају у исто доба дубоку вјеру у благотворни утицај, што могу вршити скупа два велика народа, одана миру.“

Петроградско „Н. Времја,“ поводом изнијесе овијех телеграма, вели, да они „увјечавају свечаности руско-француског пријатељства ауреолом величине, на сјају које тамне и ишчезавају сви напори, да се смањи значај овијех свечаности, или да се прикажу у другом виду.... Нијесу овијем свечаностима сковане узе пријатељства између Русије и Француске; још незаћемо усхићење великог народа, што је дало толику топлоту и толики сјај овијем свечаностима, показало је само, на какном дубоком и сиромном извору крећи своју снагу ова политичка струја, што се зове: француско-руско пријатељство. Телеграм Царев сведочи, да та политичка струја и у Русији исто тако као у Француској није нека површна, него тако дубока, да је силно овладала срцима и умовима народа. Томе је највише допринијела чврста, пуна достојанства и постојанства руска политика, којом управља Цар Александар III. То врло добро знаду у Француској и за то је на свечанијем свечаностима у чест Русије са Француском толикијем искренијем одушевљењем клицали: Vive le Tzar!“

Високо уважавајући берлинске лист „Нордје Алг. Цајтунг“, мало умањујући значај овијех свечаности, истиче себичне намјере руске, које не допуштавају Русији, да се писаним уговором обезбјеђује. На то одговара „Н Времја“, да би требало пјесцима берлинског листа да мало промисле, прије него ли стану приписивати Русији такве намјере према пријатељскијем државама, намјере, које се могу назвати потпуно природне и што више похвалне са гледишта немачке политичке етике, но којијех се у Русији никада није држала ни влада ни народ. Ми Руси схваћамо *узајамност* иначе него што је схваћају у предјелима тројнога савеза, и експлоатирати наше политичке пријатеље сматрали би дјелом недостојнијем величине Русије и нашијех историјскијех предања.“

А „Варшавски Дневник“ констатирајући, како се листови тројнога савеза труде, да умањe значај овијех догађаја, вели: „Но иако јавно мнијење у Европи лијепо је оцјенило то, што се свршило у Француској, тамо се свршио историјски догађај, каквом нема сличнога у нашем вијеку, тамо се развила величанствена и значајна по своме мирном току, јуначка епопеја, — и европска дипломација смућена замишљала се над необичнијем призором двају великијех народа, који дају један другом руке, без канцеларијскијех протокола и без дипломатичкијех документата.“ На сравњујући посјету руску у Француској са посјетом енглеском у Италији, важни руски лист наставља: „Ма коко били љубазни и пријатељски узајамни односи Сентђемског и Квиринијалског кабинета, ма како им био драг принцип равнотеже сила на средоземном мору — народи остају хладни и туђ један другоме, јер их не могу разгријавати политичке теорије; да се расплиу одушевљење у масама потребита је не само заједница интереса — јер они по говоре срцу и фантазији —, него поглавито заједница симпатија и антипатија, потребито је живо душевно средство, које одваљава мртве дипломатске форме. А електричке струје узајамнијех симпатија нема нити може бити између енглеског и италијанског народа, и за то је Тарент остао непријећен, док Тулон представља крупни историјски догађај и одлучујући момент у даљем развићу европске политике.“

Орган кнеза Бисмарка „Хамбург. Нахрихтен.“ обарајући најприје сву одговорност за руско-француско пријатељство на грофа Каприврија, Бисмаркова наслиједника, при свршетку доводи до закључка, ако Тулонске свечаности имају какогоа значаја и ако може пријете, да не пријете Њемачкој него Енглеској, као главној противници Русије у Европи и у Азији. На што „Варш. Дневник“ одговара, прије свега, да не шћаше ни Бисмарк већ моћи станути на пут руско-француском пријатељству, па наставља: „Даље се не може ићи у изврћању факта и фалсификирању историје. Није толико Енглеска колико Њемачка нас уврједила на берлинском конгресу; није Енглеска него Њемачка потиснула Аустрију на балкански полуострв, с ким закључила савез наперен управо протиу Русије, то повлађује свијема аустријскијем интригама на словенском истоку, чувајући дијелијерне привидност неутралности“... На [illegible] сада спомоне јасно једно, а то, да је тулонска посјета, утврдивши руско-француско пријатељство и раширивши му основе, успоставила равнотежу сила у Европи, коју Енглеска је није нарушила — и само тијем већ створила је драгоцјену гаранцију мира.

Шпанска се нашла изненада уочи рата са принцима на сјеверној берберској обали, према шпањској обали. Ту Шпањска има већ свога земљишта са неколика утврђена мјеста. Сад се тиче утврђења Мелиле, ради безбједности које Шпањска има право, уговором уједначено, да унаоколо подиже неколико кула. Те су куле одавна већ грађене, и сад је преостајало још само једна, али врло важна у стратегичном обиру. То принци нијесу хтјели допустити, а изговор су нашли, да им је ту недалеко гробље. Но осим тога, шпањска посада у Мелили била је изложена од неког доба трајнијем нападајима са стране принца, који су и по мору нападали шпањ. трговн. бродове, плијенили и неколико морара погубили. Најпослије су оружјем устали, да се противе грађењу речене куле. Што [illegible] ла, то би принци нову радовали. На протесте шпањске код марокканскијех власти, био је одговор, да је власт Султанова ту само помиљана, и да оне није су у стању, да принце обуздају. Тада је генерал Маргало, заповједник Мелиле, предузео нужне мјере, како ће извршити грађевину. Али сјутридан принци на броју до 4000 окупе се и стану пуцати на раднике и на војнике шпањске. Тада генерал Маргало са војском, што је још преостајало у Мелили, пође у помоћ својијема, и у крвавом сукобу изгубио је својијех до 200 мртвијех и рањенијех. Кад је о томе сукобу стигао глас у Мадрид, одма је послана помоћ, а што је главно сва се Шпањска распалила осветом противу принца. Влада шпањска објавила је европскијем силама, пошто Султан марокански као суверен принца није у стању, да јој обезбједи уједначена права, да је принуђена сама да то учини, покоривши принчког риско-кабилског племена. Уз то су се бојали око Мелиле наставили, у којијема је погинуо и сам заповједник Мелиле, генерал Маргало. Тијем се огорчење народно у Шпањској још више распалило противу историјскијех шпањскијех непријатеља принца, над којијема је замијесна шпањска освета и побједа, која може раширити шпањске границе на рачун Марока, који није у стању, да се томе опре. Томе раширењу неће се ни европске владе противити; јер прије свога Француска има рачуна нерасчишћена са Мароком односно граница иза лијева Алжира, те би Шпањска могла рачунати с поуздањем на Француску; а Енглеска, премда је у томе питању заинтересована, довољно је показала у Сијамском питању, да није у овом часу вољна да се упушта у дипломатске сукобе.

Тако се и у овом случају обистиниа она пословица, да нема зла без добра, јер обиром на унутрашње стање Шпањске, ово ратовање са Кабилима дошло је као наручено. Шпањски народ данас уједињава заједничка мржња на непријатеља, противу којега једнодушно напиње освету, без разлике странака, које су га до јучер раздирале.

РУСИ У ФРАНЦУСКОЈ.

Руски адмирал Авелан са својим другоима отпутовао је, ако што смо јавили, из Париза у Лијон. Гостољубље је у Лијону било велико. У сриједу у јутру ноћу се скупљати силан свијет ово жељезнице, да дочека госте. Воз с руским гостима стигао је ово 10 сати. Свијет је одушевљено поздравио. Окружни начелник поздравио је госте. Са жељезнице се кренули гости на многим колима. Дуж цијелога пута народ је одушевљено поздрављао. Гости су отишли у варошну кућу. Ту их је поздравио градоначелник лијонски и приказао им је чланове пар. представништва, а за тим 160 разних депутација, који су Русима поднијели поклоне. Свијет је силан био скупљен ово варошке куће, који је непрестано клицао. Авелан изађе са својим официрима на балкон и поздрави народ с усклицима: „Живјела Француска!“ Музика је свирала руску химну и марсељезу.

Послије је био доручак у варошној кући. Окружни начелник поздравио је руском цару и рекао је, да радосно станује лијонско жеља мира, који његовом раду осигурава успјех. Авелан се захвалио на лијепом дочеку и поздравио је Француској. Послије ручка отишли су у варошки парк, гдје су послужени шампањцем. За тим су 160 друштва дефиловали поред руских гостију. Ту је предсједник домаћске изложбе, која ће се идуће године приредити у Лиону, поздравио руској трговачкој кући, гдје се опет поздравио. У варошки је све миро. Руси иду са застава и цвијећем.

Из Париза отирављено је 60 сандука, у којима су сијетени поклони за руске новине. Ти ће се жељезницом послати у Русију. А 100 других сандука отиравиће се на руске лађе, које су у Тулону.

Руски гости су у сриједу у ноће кренули из Лијона и отпутовали су у Марсељ. Сутра дан у 11 сати стигли су у Марсељ, гдје су такођер свечано дочекани. Авелан је путовао на руској лађи „Терек.“ Многи су на гондолама изашли у сусрет руским гостима. У Марсељу је окружни начелник поздравио Авелана, а свијет је одушевљено клицао „Живио цар! Живјела Русија!“ Руси су одсјели у префектури. Ту их је дочекао француски министар финанције Петрал, који је на ту цијељ дошао из Париза. Министар финанције приказао је ту Авелану поздраве и сенатора тог округа. Предсједник окружног савјета поздравио је Авелана, који се на то захвалио. За тим је Авелан посјетио ђенерала 15 корпа Петинг-Богромана, који станује у Марсељу, послије тога се одвезао у варошну кућу да поздрави градоначелника. За тим је примио посјете у једном хотелу.

Марсељски муниципални савјет приредио је доручак, на ком је било 300 гостију. Министар финанције поздравио је руском цару и царици. Градоначелник марсељски дао је изразе осјећајима, који се налазе у срду свиног Француза, и нагласио је, да ће присутност руских гостију трговце и индустријалце марсељске осоколити на још бољи рад. Свеза Русије и Француске у корист мира створиће једну непрекидну вољу рада. Адмирал Авелан поздравио је градоначелнику. Послије доручка гости су се возали, да виде Марсељ. Свуд су одушевљено дочекивани и цијеће им бацали у кола.

За тим је био ручак у берзанској палати. Предсједник трговачке коморе поздравио је Русију и рекао је своју, да ће трговачки уговор, који је закључен између Француске и Русије још више подићи трговачки значај Марсеља.

Послије тог ручка Авелан и његови официри били су на народној свечаности а послије тога на дјечијој забави. У ноће је била свечана представа у позоришту и око поноћи руски су гости отпутовали у Тулон.

Предсједник републике Карно стигао је у четвр. У исто времено стигао је и Авелан из Марсеља. Како је Карно стигао, он је отишао на лађу „Формидабед,“ гдје га је Адмирал Ренеје поздравио

и изјавио је, иако је војска одана установама Француске, и воља е повјерењем може погледати на своју флоту. Предсједник је на то одговорио да он нема потребе, да увјерава официре, иако повјерење земље има у своју морину. Та дубока и то повјерење је заслужено. Послије тога пошао је Анелан е командантима пет руских оклопница, да поздрави предсједника. Кад се Карно са тим увјерио, истакоше француске заставе на истима, а мушки хоре свирати марсељезу. Послије тога је Карно отишао на ладу „Инофа," да врати посјету Анелану. Ту га дочекоше Анелан и Моренхајм. Послије на ладу презентирала је, а у исти мах пуцало је 21 топ. Предсједник је прошао строј шпалир од официра, који су на себи имали француске ордене. Онда поднє врати се Карно у арсенал.

Послије тога било је освећење нове француске оклопнице.

Предсједник и руски гости су одушевљено поздрављени. Кад се освећивала ладе, аминсон је увјеравао Карнота, да је [illegible] и лојално према установама француским, које се увјерењем могу погледати да руско-француско пријатељство, на тим се владика обраћао Анелану, па је онда рекао: „Ви можете цару увјерити, да сте видјели, иако се Француска за цара и Русију Богу моли." На крају је владика рекао: „Дао би Бог да пријатељство, које везује Француску и Русију, учини, да они постану чувари мира." Нова оклопница, која се зове „Жоргибри" је на тим закловима у море, и тај при покушај је врло добро испао.

Карно је из Тулона отпутовао у четвртак у девет сата у вече. Руски гости испратили су га на мољезницу. При растанку рекао је Карно Моренхајму и Анелану ово: „Слога, о којој сам јуче говорио, још је јаче потврђена данашњим царским телеграмом." Карно је при опроштају свима официрима руским пружио руку. Кад се воз кренуо, народ и руски гости усклицима испратили су Карнота.

Анелан је овог вечера приредио на својој ладе бал, који је сјајно и весело испао. Ладе су биле застављене и дивљењем испуњене. Варош је поново сва осијана као посљедњи поздрав руским гостима.

Руси су отпутовали јуче у недјељу. Одушевљење и клицање било је силно, над су кренуле руске ладе.

Подуженичка руска ескадра донеси један комунике и конституцију, иако је поред тако силног одушевљења и поред исчувене сјајног дочека ипак најбољи ред владао по цијелој Француској.

Петрградске госпође послале су те дворске пријатељске госпођама, у знак се одушевљено захваљују е Француској.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Биљке за исхрану пернате живине.

Важност гајења пернате живине несумњива је. Тога се посла с' користу баве и људи, којима пољопривреда није на само искључиво занимање, но и не морају на ту врсту занимања ма шта да полажу.

Разуме се, да то они раде на уживања, на крај, само то уживање, сем душевне, доноси им и материјалне користи.

Кад се тако гајењем пернате живине користе не пољопривредници, на сваки начин, још већма се могу користити они, којима је и пољопривреда главно занимање.

То не треба много доказивати, јер је стар свакоме довољно јасна. Имати увијек доста пернате живине, значи: имати увијек јаје и брзо животињске хране, имати перје за намјештај и продају и т. д.

Домаћ је на свијету добра и проходна и цијена и јајету, и пилету, и одраслој пернатој живини и перини. Сваког се дана отуда може добити врајцара да се подмири нека ситна потреба дневна, а често се и порез може платити.

И не само то... Тај гљив приредај предстоји дијела будућност не само због тога што се од јаја и меса пернате живине спрема брз и лако сваковрсна храна, него још и због тога: што друго животињско месо скоро цијеном. — Још не треба сметати с' ума: да је било у намјери, а без сумње и остварило се, да се у Србији отворе радње с' пернатим живином, и онда ко зна, разумије се, још више свачета тражила и цијена.

Па и над ричеа тога не би биле, пољопривредници би себе и народне своје ради душа био исхранити пернату живину, да би се при тешким радним мјесо хранити јевтин животињском храном, јер „не вот на уста улази."

Али, многи се жале, да немогу за исхране пернату живину (у пернату живину ми рачунамо кокоши, ћурке, гуске и патке) јер им много хране поједе, те ниме троше, него што вреди; многи због тога чак и не држе него само два три комада, ради тога да их потпо у хору буде!...

Ради тих, који се тако вајају, ми баш и пишемо овај чланак, да их разуверимо, и да им докажемо: да пернате живине разумног и предног пољопривредника ма баш ништа не коштс.

Ако се пернате живине храни јечмом, ражи, кукурузом, а уопште житом, разуме се да коштају, и онда пољопривредник да исхране никог неможе имати ово користи, иако ми замислимо, и иако писац ових редова у истини има. Житс коштс скупо, живина га опет једе много, и онда од ниједе ни помена!...

Но разуми пољопривредник тако и не ради. Он гледа да га његова производња што јефтиније коштс, а да опет извуче више користи. Он се стара, да му ништа не пропадне, и да све корисно употреби. Тако ради и у његовоју пернате живине. Он јој спреми удесно, топле чисте и с вентилаторима удешене стајске (кокошаре), а то је у моје краја. Он је не храни оном храном, која коштс скупо, већ оним, што не коштс ништа, и што би се иначе бацало на буништа као непотребно.

Тако, пернате живина, нарочито кокоши, храни се глистама и крвима, а сад у онаје трном и зрнцем (сјемена) које у слободној природи налазе у изобиљу. Прољећем, лјетом и јесени готово није не потребно нарочито хранити јер она налази сама себи храну, а и ако се храни то врло мало и олакшано.

Само зими и доцније прољеће треба пернату живину јаче хранити, али и тада оним, што би се на друго корисно могло употребити, но оним, ако што сам рекао, што би се бацило.

У овом реду долазе кухињски отпатци: мрве од хљеба, кекси и т. д. за тим; очљаци житни и т. д.

Да исхраниу пернате биљке јесени, зими и прољећем корисно се могу употребити ово биљке:

1. Купус. Свакоме је познато како је пернатој живини слатка храна купус. Разумије се, да би била права лудост да ми препоручујемо хранити живине вупусним главицама, али је са свијем паметно ово: да јој се дају отпатци од купуса, које ми бацамо, као н. пр. горње лисне са главице, које се виђају и неуко трабљују на ништа. То лисне треба давати живини цијеле, а још боље исјећи их.

2. Грахор и грахорина. Сјеме од ових биљака живина марљиво купи и храни се с' њиме. — То сјеме као и сјеме других биљака, које ћемо именовати у ово ме чланку, треба у своје вријеме марљиво прикупљати и остављати у сандуке, на вад храна потреба, давати га живини. Прикупљање може вршити свако: и одрасли људи, и жене и дјеца, и то све мимогред, без никаког дангубљења и без никаког коштања. Ово треба имати на уму и овако радити, па се онда иако неће желити на коштању гајења пернате живине јер онда збиља неће ништа ни коштати; а то је врло јак основ за пробитачније пољопривредниково приређивање.

3. Зановет. Од ово биљке сјеме је употребљено за исхрану живине. Нарочито га кокоши радо једу.

4. Багрен. Сјеме багреново такође је употребљено али само у мањем стању.

5. Кукурузица. Ово рано достиже зрење, зато треба рано и сјеме прикупљати. Ово није поновљено.

6. Тиа, цриотри. Трљанима се живина хоће да нахрани само над измрану.

7. Воће. (Крушке, јабуке, трешње и т. д.) Живина се воћем храни по воћњацима, а рано и зими, над се ово незгодно за људску храну избаци. Гуске и патке нарочито се њиме могу непотребним воћем хранити. Проба ради треба им бацати поре од сакупљеног воћа.

8. Дубовица. Разуман пољопривредник не баца ни једно зрно сјемена од дубовице. Он га оставља, и зими цијело или исјечено даје живини. Гуске и кокоши врло радо једу исјечену поре од дубовице.

9. Дивља. Ово што казасмо за дубовицу у равној мјери важи и за дивљу.

10. Мухар. Он се употребљује као сточна храна, али је врло пробитачан и за исхрану пернате живине. Кад се осуши треба измлатити или истрести сјеме на ћилим, па онда сјеме оставити за живину; оно остало за стоку. Из мухара се може много сјемена добити, па чак и њим самим велики број живине исхранити.

11. Шаргарена. Исушено сјеме од шаргарене, које је за одбацивање, може се употребити за храну живине. Осим тога оно дивље, које се зиме одбацује, треба живини давати.

12. Бунута. Ма колико да је ова биљка у свијетом стању отровна, ипак је сјеме безопасно, и може се давати пилићи. У осталом за најбољу је препоруку ову биљку уништавати засијем и спрјечити јој распложење.

13. Маслина. Ради цијета ову биљку гајимо у пријатељима. Њесино сјеме живина радо једе, а тога треба га остављати.

14. Лан. Ланено сјеме нема рачуна давати као храну живини, јер се оно и на друге начине може корисно употребити. Али доће ли дотле да се нешто одбацује, то га не треба упропастити, већ живини дати.

15. Конопља. То исто, што смо казали за лан, важи и за коноплу.

16. Грмиде, које опадају или су у стању да их не треба за човјекову потребу употребити, треба давати живини.

17. Дрен. Дренкове, нарочито над поморину, живина радо једе.

18. Патиљани су врло мила храна пернате живине, о томе смо се сви освједочили, јер нам они од живине по градинама страдају. С тога, сви патиљани који су натрули, који леже по градини, или су иначе за одбацивање, треба намјестити и дати живини.

19. Шаврина није за исхрану живине, али се држи да ће прије промијести и више користи, ако јој се она домоће у храну помијешана с брашном и мекиљама у врућој води.

20. Татула. Сјеме од татуле пернате живине радо једе.

21. Коприва. Ова биљка дов је у сијетом стању и млада, пробитачна је храна над се суха, и помијешана с мекиљама (трицама) нарочито за ћурке. И само мјесто сјеме живина ради сатире.

22. Бундева (тиква.) Видили сте над дијете у сијетом стању или пуште бундеве сасвијем, иако живина нагрне и једе. То је довољан доказ, да се и њима живина може хранити. Још радије живина једе исјецкано сјеме од бундеве.

23. Краставац. Прерасле краставо и непотребно сјеме одњих не треба бацати, већ дати живини, која то врло ради мјеше.

24. Боровница. Тамо гдје има доста боровница, могу се такође употребити за храну пернатој живини.

25. Сунцокрет. Ово је врло добра храна за пернату живину. Њега можете садити по окрајцима, мимогред у великој количини, па га употребити за исхрану живине, или циједити уље, па онда овај трон што остане давати живини.

26. Жир од букве и друго горе врло корисно може се употребити за храну живине, нарочито оно које гојимо.

27. Дуд. Дуднье које опадају сва живина радо једе а нарочито ћурке.

28. Спанаћ. Ово дивље спанаћа, које се не употребљује за човјекову храну, врло радо једу патке и гуске, и зато им треба исјецкати и давати.

29. Жита, због тога што су скупља, које пробитачно давати пернатој живини. Може се давати просо, и очљаци од другог жита.

Има још много биљака које се могу као храна употребити у сијетом стању или у сјемену. Ту онда радо поврће и многтво пољића.

Зимница за пернату живину може се мимогредним прикупљањем сјемена ових биљака спремити да буде довољна и да опет ништа не коштс, а то баш и јесте најјез разумне економије.

Према томе нека је свакоме препоручено гајење пернате живине. Нека је свакоме исхрањује на овај начин само смо изложили, па смо увјерени, да се на њену скупоћу неће нико пожалити, но шта више доћи ће до увјерења: да је та мимогредна грана пољске приреде врло лака, јевтина и пробитачна.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЕ."

СУШИЦА И БРАК.

(Из „Лективе.")

У „друштву за медицинске науке," у Паризу, држао је професор Леон Нети врло занимљиво предавање, из којег доносимо ова најважнија мјеста.

У просвјећеном свијету, на крају деветнаестог столећа, долази на пет смртних случајева најмање по један од сушице. У Француској умиру од сушице од прилике 150 000 људи. То је, дакле, већ бич за човјечанство, које је надар, да за 10 година уништи тако велики град, као што је на примјер Париз. Ни куга, ни колера, ни дифтеритис не могу се сравнити са опасношћу, коју представља сушица. Она се већ данас не може сматрати као болест — она постаје социјално питање, и још више него то: она је — питање човјечанства, питање живота или смрти.

Особито је важно питање: у каквом односају стоји сушица са браком! Може се рећи, да не прође ни један дан, а да се не обраћају дјечнику за савјет у питању, да ли се може допустити брак међу младим људима, од којих је једно заражено том болешћу.

У начелу је то питање — врло просто. Нема сумње, да би у интересу друштва требало допустити брак људима са свим здравим. Али баш у том и лежи читава ствар, што се дјечницима данас не обраћају за савјет о обзиром на друштвене интересе или начелна питања, него увијек у слијед ванног појединог, приватног случаја. Та појединих случајева бивају често тако сложени (компликовани), да дјечнику не преостаје ништа друго, до — да устане под тешком одговорношћу, која пада на њега. Он мора да се упусти у компромисе, јер врло добро знаде, да га многи млади људи питају за савјет а посљедњом мишљу, да га послушају само у том случају, ако се буде задовољио са њиховим жељама.

Једном се пријави неком дјечнику на пријем, којега је он већ неколико мјесеци лијечио од несумњиве сушице. Тога дана био је пацијент врло расположен. Дјечник, прегледавши га, нађе, да му је здравље знатно пошло у напредак и каже му то. Тада болесник каже: „Па зар нијете, да ми је боље, то — да ја бих се могао оженити?"

Дјечник је дошао у врло велику неприлику. Да му каже право стање његовог здравља — то би значило, задати му, може бити смртни ударац; а опет, да пристане на његову жељу — то би било исто, што постати и сам помагач његове несреће. Онда је покушао, да одложи женидбу на што дуже вријеме. Прије, но што ће му дати дозволу, захтијевао је још годину дана лијечења.

Па шта се догодило? Болесник остао незадовољан и ожалошћен и није више дошао.

Десет година послије тога случаја се састану тај дјечник и бивши му пацијент. Није потребно ни говорити, да се овај посљедњи послије дугог времена тешко ожени. Но сад је био са свим здрав. Па није ни то све: његова дјеца, већ одрасла, сва су тако здрава и дрчна, да се не може ни претпоставити, да им је отац био болестан од сушице. — Из тога би изашло, да се дјечар неће био варао. Но није тако: дјечар се није варао на рачун његове болести, него на рачун његових посљедица. Јер заједно с тим срећним случајем, он је био свједок и многих других случајева, који су потпуно оправдали његов предлог. Но он је сазнао, да будућност сушице више зависи од друштвеног положаја болесниковог, него од ње саме.

Скоро сваки дан имају лијечници прилике, да констатују ужасну улогу, коју игра сушица у малим породицама. Из тога би се могло закључити, да је сушица заразна, то јест: прелази с родитеља на дјецу. Но сада су учесници, удубивши се у изучавање тога питања, хтјели одредити правила тој наслједности, они су долазили до сасвим разногласних закључака тако, да неки тврде, да на шест људи, који болују од сушице, долази пет случајева наслједности; а други тврде, да је она у толиком броју само један пут наслједна.

У самој суштини су те разногласности најмање. Да ми се увјерити поставимо, довољно је анализовати онају економију породица, заражених сушицом — економију толико постану, толику неједнаку и помијешану, да је ту немогуће уврсти, него наслједност, и да посљедња, као и игра неку улогу, то игра у сваком случају само улогу другог реда.

Међу тим, нема сумње, да родитељи, заражени сушицом, предају својој дјеци ако не саму болјест, а оно наклоност према тој болести, или да се послужимо научним термином; они им остављају у наслијеђе у низу мјера згодно земљиште за развијање сушичног бацила.

Но ако је наслједност суви е и сумњива, опет њенна заразност неподложна ни најмањој сумњи. Француски доктор медицине Вилмен први је научно доказао заразност те болјести. То је било 5. децембра 1865. године. Доктор Вилмен се појавио у медицинској академији у Паризу, понио се на катедру и гласно објавио, да је сушица — болјест заразна, и потврдио је ту своју тврдњу и научним подацима.

С почетка је ово отварање доктора Вилмена примљено с неповјерењем. Но мало по мало многи лијечници, а особито чувени Герард, пјесли су читав низ опита и доказа за потврду идеје Вилменове. Међу тим већина, са знаменитим Видом на чалу, није хтјела признати, да је сушица заразна. Осамнаест година послије тога, један њемачки научњак, чије је име данас познато цијелом свијету, Роберт Кох, пронашао је узрок болјести — бацил, који проузрокује сушицу. Једнијем ударом је било све доказано. Кад болјест потиче од бацила — она мора бити заразна.

Остало је још, да се докаже, иако та болјест прелази на друге. Данас је већ и то доказано: сушица прелази помоћу пљувачке, слуви. Чињено је много опита, који у том погледу не дају ни најмањег мјеста сумњи. Ни заједничко живљење са сушичним, ни пољубац дах не могу преносити болјест, него једно — пљувачка. А то већ много значи, јер се човјек над доћи у ту опасност, може много успјешније да брани од сушице. И тако, о ако је сушица заразна, од ње се ипак може човјек сачувати, да иако — нада ради по прописима, који прописују чистоту. М.

Књижевност, умјетност и просвјета.

СЛАВА НИКОЛИ Ћ. ВУКИЋЕВИЋУ!

Новосадска „Бранка" доноси, поводом просмно 40 годишњег јубилеја

овог заслужног Србина чланак, из кога вадимо сљедећа мјеста:

Сомбор се обукао у свечано руво; народ се искупио око цркве и школе, весео, раздраган. А зашто? Какав је то свечан дан? — Слави се једна рјетка свечаност у нашем народу. Син сомборски Никола Ђ. Вукићевић навршује сјутра 40 година, као је учитељ учитеља.

То је заиста рједак догађај, да један школски човјек проведе пуних 40 година у једној општини, и још у истој рођеној колијевци, на једној истој служби. Али са Сомбором треба и ми да славимо, јер Вукићевић није само сомборски син, он је дјело за сав народ; његов дух је надлетио варошаје читавог Српства. Вукићевић је давно српски син, за то му је сво Српство дужно признања.

Вукићевић је дјелао на школи, а школа је данашњим даном постала најпретежнија брига сваког образованог народа; со му има, има и будућност; без ње се мимо ње може на замислити култура, нити се мимо ње може дићи и одржати живот једног народа; али школа, без добрих, родољубивих и образованих учитеља не иде много; школа је увијек и биће и остаје учитељ она снага, што оживљава, што побољшава напредај; а наши су учитељи, такви су варошаји. Слава је школе тог слава учитељева. За то је и учитељство један од најпретежнијих представника културног промицања, а школа и људи, који сиромају учитељство за своје узвишене послове, најважније чињенице славног народа. А нама је славити на таној важној пости дјело пуних 40 година.

Ми Срби, поред толиких наших неуђаћа и несрећа, можемо и о срећи говорити, по свој народној: гдје је несрећа, ту и срећа има, јер смо вазда имали дичних синова на мегдану и великих људи на мјеру и перу, те су нам они на војничком, они на просвјетном пољу сваковрсна врела, која су нас повела у овој новој отадбини до дијелног угледа, а под вјалаћа до велике милости и повластица. Без оваких личних синова својих тешко би се данас знало за нас на једном и другом пољу.

Прелазећи на историју учитељске школе у Сомбору, „Вршац“ настављ даље:

Школа она ноће послије бујаше по вид да се развија а под топлом заштитом и стијеном бригом, негдашњег шефа на ставника, а послије сјајном бачког Платона. Жарка љубав Платонова довела је, на срећу цијелог народа, 17 октобра 1858 год. на наставника своју школу младића сиромах, пуна одушевљења за народну просвету, данашњег управитеља шефа г. Николу Ђ. Вукићевића, а марта мјесеца 1857 год. придружила му је препородноца школе и наставе народне, блажене успомене Др. Ђ. Натошевића.

Ова два човјека створила су данашњу нашу напредну наставу, засновали су у нас пелигошну књижевност и подигла учитељски сталеж на тавну висину моралног, а можемо казати, и материјалног положаја, да се оно може мјерити са најнапреднијим учитељима образованих народа.

Историја ће у своје пријеме знати оцијенити, колико је добра учинио народу, колико је допринијеко напретку просвете његова Никола Ђ. Вукићевић, а на нама је, као живим сједоцима тога рада, да кажемо колико се трудио за свој позив, колико је љубави указао, колико одношају дјело за бољитак народне школе и њено наставе данашњи наш слављеник.

Никола Ђ. Вукићевић није ни један дан прекидао свој просвјетни рад; и кад је сједио, мислио је о школи, и кад је спавао, сањао је о њој. Од њих га је судба бацила на то мјесто није измијенио мисао мину на за један тренутак. Чим је прешао праг школски понудио је одмах једну прилику, која је годинама чекала на рјешење. Српска школа и пуних 40 година није се предавао у њој српски језик и Вукићевић је дошао да јој удари српски тон.

Кад је, блажене успомене, пок. Др. Ђ. Натошевић 1857 постао главни надзорник свију школа бивше Војводине српске, убрао је упознао у г. Н. Ђ. Вукићевићу добру и одану учитељску снагу и њих се двоје одмах духовно удружише, те се до смрти нијесу никад у раду и тежњама разилазили. Да г. Вукићевић није на путу свога просвјетног дјелања наишао на г. Вукићевића, који му је изводио замисли, сви би напори његови остали безуспјешни, сви подвизи не искушени и једино том срећном случају има се захвалити, што је наша народна настава за тако кратко вријеме узела тако лијеп полет и достигла висину најобразованијих народа европских.

Вукићевић је на нашем школском пољу, као и Натошевић, напредна и за нас срећна појава. Он је толико радио за наставу и просвјету нашу, да се ни један радник те врсте приједјела не може с њим упоредити. Узимајући само у обзир оно велико поштовање Вукићевићево, кад је пок. Натошевић 1858. г. народно, да се искупе у Сомбору сви старији учитељи, да тамо науче нов метод читања и писања, на молбом је у бједу обавио то наш Вукићевић! Плата му бјеше онда тих 600 фор., а он без икакве награде, сједа ученице у 2 и 3 шкољске сјерије те без одмора, по онај големој врућини јетњој, међу 150—160 дјеце дневно по 6—8 часова проводи учећи нов метод и остале предмете и онда на крају течаја с нов. Н. испитује учитеље не само даћу него и читаве ноћи. Да није нашта ниже учинио, на је за толико поштовање заслужно овај мјм, да му се дубоко поклони сваки Србин, који зна цијенити просвјету и културу и који умије уважавати љубав и одношај човјека за општим добром.

А над тај човјек мимо тога пуних 40 година дјела и на све стране обиђештава, упућује, савјетује, препоручује и опет још прати нашу и страну књижевност, да се испред његова буди она не увреде на једна нова мисао, која би народу срећа, а настави напретка донијела, на ако је потреба, да пером и нашим дјела, он и ту пуни све празнине гдје на ваљ; онда тек видимо, колико је умног материјала давала, и колико надљудности подијела та човјечја снага, коју љубав нова и родољубива вода. Замисли, да се дини човјек! Отворено можемо казати, да су сву нашу народну наставу на послиједњих 35—40 година носили на своја духовна плећа Вукићевић и Натошевић.

Но да пређемо ближе на мјеста ова женски рад, нађа ће нам и он нешто по казати, колико је признања заслужно овај трудбеник од свога народа.

Да прелистамо оно, што је писао по дневним листовима: „Српским Народним Новинама,“ „Српском Дневнику,“ „Селској,“ „Летопису,“ Школском Листу,“ кога је пуних 18 година издавао и уређивао, „Пријатељу Младежи,“ кога је такође пуне три године издавао и уређивао, па да настанемо на она дјела, што је самостално издао.

Најзначајније му је дјело: „Мисли о уређењу правоно просвјетних одношаја Срба у Аустрији,“ издао 1865, а направљено од „Матице Српске“ са 20 дуката. Ко прочита ово дјело и сравни с нашом правјешњом Уредбом од 1868. г. (Решаритом) брзо ће се увјерити, да је Решарит и цијела данашња наша аутономна зграда потекла из оних „Мисли“ нашег Вукићевића и да су се онда још прихватиле и уважиле од меродавних наших фактора све оне изложене мисли, можда би данас напредније стојали и нашу аутономну зграду довршену имали.

Осим овога монументалног дјела него ног, сва друга дјела се скоро искључиво односе на школу и наставу а од њијех су му најважнија ова, што се зове радник самом и приватном животу, као: Огледало хришћанске добродјетели (или житије светих;) Библијске повјести новог завјета; Објашњење св. литургије; Спомоћна књига за ранјешње цјеновног појања; Катихизис за све разреде осн. нар школа. У други ред спадају: Мелаха, приповијетке за младеж, од Хр. Шмита; Чланци о васпитању, прештампано из „Школ. Листа;“ Упутство за Букварје од школске комисије у Београду награђено дјело са 70 дуката; Земљопис за срп. нар. школе; Слике из срп. повјесница; Слике из угарске или отачаствене повјесница; Букварје за Црногорске школе.

У најновије доба издао је „Суде за Милином,“ својим повјојим сином и поправио је нову издање Букварја и прво три читанке осн. школоа пок. Др. Натошевића.

Вукићевић управља и води надзор над свим основним нар. школама у Сомбору, вишом дјевојач. школом, дабвинитом и од 1870 г. и над учитељском школом тамошњом, а од 1887 г. виша душност и глав. школ. референта, те је тако и у својим старим данима још једнако она снага, што на све стране ради, и духовни живот кресе.

У млађим данима својим утицао је знатно и на развитак народних школа у Србији, а у Црној Гори је, са пок. Милаком Костићем, стекао великих заслуга за тамошње просвјетне послове.

Ми би много више знали говорити о заслугама данашњег нашег слављеника, ал за сву прилику, може се и из овог новинског описа свако увјерати, да Никола Ђ. Вукићевић има за нашу народну наставу у општо толико заслуга, да га можемо слободно увјерити у ред наших најзаслужнијих синова и данас, кад по жељи народа отвара врата своме дому, да прима од својих духовних синова и народа признање и частитке за свој 40 годишњи рад на просвјети народној, придружујемо се и ми представницима народног јавног мњења тој честити честитах и благодарних синова и довикујемо: Слава ти Вукићевићу! Хвала ти на труду!

*

Вел. Кикиндска „Сладашњост“ пише:

Учитељ учитеља наших навршио је четрдесету годину учитељовања свога.

Четрдесет година спремао је Вукићевић народу српском учитеља и просвјетитеља;

четрдесет година уливао је у будуће учитеље српске љубав и дивном православљу и милој народности нашој;

четрдесет година чувао је и о ј е м у ову учитељску школу, ту расадницу просвјете и васпитања у духу православном, у духу српском.

Увјерим животом својим, предањем и одушевљењем за православље и Српство служи он нам и примјер учитељству српском.

Не само као врједан и свјестан учитељ у учитељској школи, него и као књижевник стекао је славољубив лијепа гласа и високог уваженја.

Заслуге његове признаје народ српски; заслуге његове признаје и у знаку је витешки Господар Црне Горе кнез Никола, одајући га орденом Данилова реда.

Признајући велике заслуге слављеникове по школу и народ српски, придружујемо се слављу са усклицом: да би Бог подарио још дуго здравља и среће на корист у диву народа српскога!

*

О самој прослави „Вршац“ доноси:

Луче је у Сомбору на свечан начин прослављена 40 годишњица Николе Ђ. Вукићевића. Још у ово слава, у суботу, 16 октобра о. г. приређена је бакљада, приликом којом је са поздравом лијепим говором г. Остоја Ковачић учитељ и припрана чла омладина отјерала прикладну пјесму. Сјутра дан, у недјељу 17 октобра о. г. окупили се учитељи и пријатељи слављеникови у општинску дворану, пред од св. Ђурђевске цркве и изашли су депутацији од 8 лица по слављеника, који су га довратили у исту дворану, па одатле отишли сви на св. литургију и благодарили у св. Ђурђевску цркву. По свршеној литургији искупио се многи народ и грађанство у исмијеву колину приправничку дворану, гдје је дошао и јубилар, праћен пред. школским надзорницима, г. г. Царфуом и Грефом и једном изасланом депутацијом, а народ га поздрављаше бурним „живио.“ Кад су се поздрави усклицали утишали, изашао је на сриједу предсједник приређивачког одбора, професор г. Мита Калић, и у витијешком говору набројо велике заслуге слављеникове по школу, просвету и народ и изреда му спомеником, дивну књигу са именима свију присутних поштовача слављеникових. За тим су ишли редом депутације и поздрављали слављеника, а он је на сваки поздрав одговорио лијепим, поучним и значајним рјечима. Поздравили су га: пред. школ. надзорник Ф. Царфус, подпуковник бачко жупанијске г. Шмаус, управитељ вр. мађарске гимназије и управитељ вр. мађ. трговачке академије из Сомбора, за тим управитељ учитељске београдске школе г. Лазаревић, управитељ новосадске вел. гимназије г. Пушибић, професор Милан А. Јовановић у име „Матице Српске“, управитељ новосад. више дјев. школе г. Аре. Варађанин, у име српске дјев. школе учитељског конвикта и учитеља осн. нар. школа као духовне дјеце слављеникове; поздравио је за тим г. К. Максимовић у име цијелог сомборског општине, г. Др. П. Дражулић у име сомборске прив. пјес. друштва, и г. реф. Мита Долга у име општ. темишварске. Онда су дошли приправници и приправнице учитељске школе. Поздрави и отпоздрави они трајали су пуно два сата и онда се разишла публика уз бурно три путашње „живио“. Напомињемо, да је међу поздравима они дошао и поздрав од Грађе Јовановића из Пančева уз лијепу дар сребрног дукета. Прота се сомборски при поласку само руковао с јубиларом, који му се у неколико топлих рјечи захвалио.

На јубилару је присјело тога дана преко 150 писмених и бројјаних поздрава са стране, међу овима од Престолонаслједника цијелог Данила, Митрополита Михајла, Патријарха Георгија, Шпод. Сајета, описаша Пантерија, Никанора, Михаила и Мирона. Из Нов. Сада је било неколико телеграма од лиједа и неколико одличних грађана.

У вече је била под „Јовичиног Рога“ сјајна „бесједа с игранком, коју су приправници приредили своме драгом учитељу.

Послије „бесједе“ младеж је играла, а старије су у другој дворани засједили за сто, да с јубиларом проведу још неко сладак тренутак. На тој вечери бјеше око 120 гостију, који се у лијепим и питијем поздравицама поздрављаше и отпоздрављаше. Прву је поздравицу подмсао јубилар преимућством Фрицу Лоснеу I, за тим Његовој Светости Патријарху српском, и онда се јубилару и другим гостима и приправницима нанијало.

Сјутра дан се гости разишли испраћени до жељезнице јубиларом, приправницима и одличним грађанима, а било их је пристуљено: из Београда, Новог Сада, В. Кикинде, Пančева, Осјека, Ст. Бечеја, Сентомаша, Ст. Кера, Ст. Станара, Миленаца, Кумана.

(**Нове књиге.**) Примили смо на пријем:

Бога и Бошњи за народ написао Симо Матавуљ.

Ово је 34-ма свеска књиге за народ, што издаје „Матица Српска“ из службене Петра Кочића, накладом српске књижаре Браће М. Пајовића у Н. Саду. Цијена је овијем свескама 10 новчића.

Свеска, што је пред нама, има 51 страницу, а садржина јој је: 1. Опис Боже. Знатиње повјесничке напомене и статистички подаци. — 2. Летимични преглед бошњанске повјести. Отпирање о Котору. Народни предањи. Домаћи писци. — 3. Старо племство. Стаљени у наше времене. — 4. Номоћи. Цјетање бродарства. Гостство у Боки. Занатлије, живот и обичаји поморана. Војска. Пропаст бродовља. — 5. Земља и подземље. Обичаји и људ људи. Пошта. Језик.

Све је ово мјешто перо Матавуљево збило у тако малој књижици у једној мјелим тако, да читаоц, кад стане читати, не може прекидати читање, док не дође до краја, и тада има потпуну свестрану слику о Боки. Овако се и нашу књигу за народ, као Бете да постигну своју сврху: овако се прича о једном предмету, као Бете, да слушаоце занесете. Ако се не варамо, ово и јесте једно јавно признање Матавуљево, што је прошле зиме држао у грађанској касини у Београду на потпуно задовољство слушаоца.

Особито је живо приказано живот бокељанијех поморана, цјетање бокељског поморства, богатство што је поморство Боки донијело, и пропаст поморства, која је Боку оспиромашила; али наставља писац: „ако је мало земље, она је родна, те да је Бокељи обрађују као Њемци или сјеверни Италијани, било би жита, колико „свијема треба“. Тимоћер и шуме би могло бити много више, кад се не би таманила без рода, и кад би се поступно гајила; па и стоке би се могло више држати. Додајте и томе воће, рибу и сл., која би се могла видити, као што се у старо времене видјо, на ето нам Боке богато. Давно сиромаштина је у Боки посљедња невјештине и узрок особе. У старо времене још поштено своби бјеше велика зарада, која се само по мору могла наћи.“

Г. Матавуљ је тако лијо а тачно приказао Боку, као та писац, који је у Боки провјежио неколико година, и који Боку сматра другијем својијем завичајем; кад би се нашао писац, да се на м. углеђу, па да нам стану у вијем представити овако поједине српске крајеве, раздробљени народ угодијем читањем дошао би до међусобног упознавања, а свакоме је прва потреба да себе упозна. Тијем смо доста рекли о важности ове књижице. Т.

На земљи и под земљом. Прво сјеćе свога путовања. Написао В. Галузијев. Преведо с руског Ј. Кара-Матић. (У Кијеву. — Игра по цијену живота. — Три године међу Патагонцима.) Београд, накладом књижаре В. Наложића. Цијена 60 пара динарских.

Одабране српске народне пјесме за српску школу и дом. За учење на изуст. Са сликама. Издаје књижарница и штампарија Јована Рајића у В. Кикинди. 1893. Цијена 10 новчића.

Међу одабраним народним пјесмама има неколико и умјетнијех.

Према малој цијени књижица је доста велика — 60 страница на осмини.

Ово лијепа и јевтина дара доброј дјеци.

Међународна библиографска библиотека на руском језику, издаваа Карлом Мајмомосом. I Серија. Томъ I. J. Ивановъ, Новорбугске Туманы. Томъ I. Стутгартъ. Издаје Карла Мајмомоса. Цијена је књизи 1 рубља или 2 орнина и 50 сант. Може се добавити код издавоца или и код свијех књижара.

Ово ће књигу излазити сваког мјесеца, а сврха им је да понуде у једну библиотеку романе и приповијетке, као руске тако осталијех народа, што излазе по руској журналима.

Издаје се лијепо.

Српски Пчелар. Саставио Јован Живановић. У Н. Саду издаје књижаре Луке Јоцића 1893. I свеска.

Г. Јован Живановић није само један од најпрвијех ауторитета у српском језику, послије Даничића, него је познат и као најбољи познавалац пчеларства наше у говорја тако у пјесу.

Г. Живановић, посвећујући ово своје дјело г. Архимандриту Илариону Руварцу, ову му рајом управља:

„Свештеник је Аврам Максимовић писао, који је својим „пчеларом“ од год. 1810. почео дјелати пчеларство код нас и прво опало велику корист од пчеларства. Други је митрополит Стратимировић, који је своји великим духом наследио велику корист од пчеларства. Он је имао свим свештеницима у походе, који су имали пчеларнике, те их је с тога хвалио говорећи: Тако нам свештеници требају. Али ви сте схватили велику корист од пчеларства још боље средство изабрали за унапређење пчеларства од оба ова своја претходника, јер сте ми ректор богословије у Карловцима подигли још прије петнаест година катедру из пчеларства у богословији и данас имамо на свима крајевима српскога народа у нашој домовини Аустро Угарској младих свештеника пчелара, који на живих уста говоре о најкорисијој грани економској, о пчеларству, а шире га сваким даном све већа и већа међу српски народ. О

катедрама пчелињским може се данас чути само у Њемачкој. Ви сте ипак најједначили с Њемцима и ми данас пчеларимо рационално као и они и можда још више користи са пчеларења беремо од њих, јер је код нас природа бујнија. Ако дакле има какве користи за наш народ од предавања о пчеларству у богословији, онда сва заслуга, хвала и слава припада вама, јер ви сте својим балрим оком нагледали велику корист од пчеларења и подигли катедру за предавање из те струке. За то ће вам бити вам сиромашан народ вјечито захвалан и ја вам приказујем ову ријечу за знак те захвалности."

Обиром на велику корист пчеларења, које је код нас сасвијем занемарено, а које би могло постати једнијем сигурнијем извором народног благостања, ми најтоплије препоручамо ово дјело нашијем свештеницима и учитељима, који се на њега могу научити пчеларењу и у њему наћи не само личне користи и задовољства, него тијем могу постати и заслужни људи у народу.

Цијело дјело на великој осмини износиће до 20 табака, а ко стоји него о. 1.60 новч.

(**Први календари.**) Примили смо на приказ сљедеће календаре:

Српски велико-кириидски календар за просту 1894. Година четврта. Издаје српска књижара Јована Радића. Велика Кикинда. Српска штампарија Јована Радића. 1893. Цијена 25 новч.

Неретљанин. Велики илустровани календар за г. 1894. Уз сарадњу српсијех књижевника уређује Светозар Н. Ђоровић. Година прва. Мостар. Издаје прво српске књижаре и штампарије Владимира Радовића. 1893. Цијена 50 новч. или 1 динар.

Србобран. Народни српски илустровани календар за год. 1894. Приредио Сима Лукин Лазић. Издаје српске штампарије у Загребу. 1893. Цијена 35 новч.

Наши се календари у опће већ тако добро уређују, да се не зна, који прије да се препоручи. Бар сва три један другога допуњују, тако да заслужују сва три набавити ради њиховога богатога забавног дијела, гдје се налази дијела занимљива и корисна читања. „Србобран" је већ прошле године стекао лијепо име, а „Неретљанин", на ком ради наше нашијех познатијех књижевника, долази нам сваг пут из Мостара, и одиста не изостаје иза својијех другова. Особито су му главе добро израђене. Ко може грехота је да сва три не набави.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 26 октобра.

(**С Двора**) Његово Високочанство Господар вратио се у сриједу на Цетиње са свога пута сјеверо-западнијем крајем своје државе. Први дан путовања преко Цуца дочекале су Господара двије богате трпезе, једна на Зоњи а друга на Трешњеву, што су Цуце приредиле у почаст Његовог Високочанства; а народа је било мноштво мушког и женског пола на једном и другом мјесту, који је желјело да поздрави радосниијем усклицима свога Господара, који је за обиђавање трпезе сједао, и ту се задржавао у корисном разговору о потребама племенскијем. Вурио клицање срећнога народа испратило је Господара на јуначкијех Цуца. На граници пуцко-граховској дочекала је Господара једна граховска чета војника; а у дио граховског поља били су изашли на сусрет Његовом Високочанству граховски коњаници. Варошица је била бирјацима испуњена, а главна улица пуна народа, који је дочекао Господара пред вечер одушевљенијем клицањем „Живио!", које се дуго орило. Његово Високочанство одсјело је у кући пок. Војводе Анта Даковића. — Сјутридан Њ. Високочанство примило је бањанске главаре с којима се милостиво задржао у разговору о потреба племенскијем. — У четак је сердар Пајо Ковачевић приредио велики обед у својој кући у почаст Њ. Високочанства, на који је изволио присуствовати Господар с пратњом, и на који су били позвани главари граховски и бањански. — У суботу је било војничко вјежбање и смотра на пољу на Умца. Његово Високочанство у знак свога потпуног задовољства подијелио је частницима неколико крстова и медаља; а надвојивши млађе војнике, који нијесу још боја видјели, дуго се с њима задржао, поучавајући их како треба да се у рату војник влади. За тијем је Господар на коња окружен војничким наоружанијем ушао у варошицу, која још данијег призора и је видјела. — У недјељу је Господар кренуо с Граховa испраћен главарима бањанскијем и граховскијем до Трубјеле, гдје су Рудињани приредили били богату трпезу у почаст Његовог Високочанства. Ту се опет водио говор о потребама народнијем, па се Господар са својом пратњом кренуо пут Никшића, испраћен благословима и буранијем клицањем одушевљеног народа. Његово Високочанство цијелијем овијем путем дијелио је својом руком милостињу сиромасима. — У Никшићу је Господар остануо два дана, па је у уторник на Митровдан послије подне кренуо и у вечер приспио на Крушевац.

— Митров дан, рођендан Њ. С. Краљевића Мирка, и 27 окт., дан мјесечева Његовијех Високочанстава прослављени су по свијем храмма божанственом службом; а оба дана архијерејска служба била је у дворској капели.

(**Личне вијести.**) Енглески отправник послова г. Кенеди приспио је из Крфа са госпођом. — Г. инж. Јако Мијовић, познати српски родољуб из Дрниша, био је економадне у нашој средини. Он је довео своју ћерку у овдашњи женски институт.

(**Одликовања.**) Г. Професор Пиге, наставник Њ. С. Краља Мирка, добио је одликовање официрског крста француског ордена Почасне Легије.

† ОЈГА.

ћерка г. Војводе Шаке Петровића, у деветом мјесецу невиног свог живота, преминула је на Цетињу у наручја својијех родитеља, уопркос најсрдачнијој њеној и настојању лијекарском.

У суботу у јутро великијем случајевима грађанства био јој је спровод до изван вароши; па је отолен уз пратњу ближијех сродника, одвезена у колима на Његуше, гдје је исти дан у фамилијарном гробљу сахрањена.

Лака јој родна земља!

† ЂЕНЕРАЛ ДИМИТРИЈЕ ЂУРИЋ.

Као биоградски листови извјештавају доносе — иако врло из тешке болести преминуо је 19 т. м. у Београду **Димитрије Ђурић** — српски ђенерал, бивши питомац Ђенерал Штабног војног академије у Петрограду, и управитељ војне Академије у Београду, а у два пута војни Министар Србије, Србин са свом душом, чисти родољуб, који је једино љубио српство без разлике држава и покрајина, а нарочито у срцу своме носио бол за потлаченим под туђинцима српством, примјерни домаћин и родитељ, искрен, љубазан, то најсимпатичнији, вриједан и челичан, те најпоузданији — у друштву друг, што је показао најприје у тјешњем кругу својих школских другова, у оном познатом боју српских официра у Берлину 1862 године, над оно турци кадају Приједића Рајеву и истовременоме бомбардирању Београд, па доцније као члан и председник у Петрограду „Српске омладинске општине."

При тужној овој вијести, покојникови овдашњи другови с болом у души сјећају се данас Митиних потањијех порука — с великом љубављу и одушевљењем примио је он лани послати му божићни Србину Пјесников дар — „Пјесника и Вилу" и с великом обиђавношћу је прочитао он ту српску штудију у спјеву нашег Уваженог Господара, којему је покојник био лично познат из раних његових посјета Петрограда. Тим вечма је данас исјетливо и дубоко дирљиво овамошње наше позивање на српским ђенералом Ђурићем, што знамо — колико је он мудио, да о свесрдној нашој прослави ободској „дономе" и нам у српску Црну Гору и он у походе, и то над му то оном правном није могло бити — он се надаше — као што нам писаше у писму — „у здравље биће и то ма и доцније..." На жалост, и он, као многи српски патриота, узалуд се надао — не умрјет прије него видјет и друге дјелове опште српске отаџбине...

За те српске и човјечанске врлине и бољетиме и у нашу читулу дијело српско име Димитрија Ђурића; а на гроб Митин шаљемо и нашу вреду суву — поворницу... Српска му земља лака била а имену незаборављено! нашег друга вазда дијеп спомен у милом му Српству!

Іван Дрен

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА".

МЕЛИЛА, 23 октобра. — Шпањске трупе биле су нападнуте од Кабила, који су били субијени, оставивши много мртвијех.

БУДАПЕШТ, 24 октобра. — Виндишгрец примио се мисије, да састави нови кабинет.

БЕЧ, 25 октобра. — Виндишгрец савјетовао се са многијем парламентаријем особама.

БУДАПЕШТ, 26 октобра. — Ђесар је кренуо пут Беча.

БЕЧ, 27 октобра. — Ђесар је примио у аудијенцију Виндишгреца, Тафа и Калиовија. Преговори Виндишгрецови односе се састављања кабинета наставлају се.

ЛОНДОН, 27 октобра. — Гладстон је изјавио у парламенту, да је потпуно задовољан са смјером и валаношћу енглеске средоземне флоте.

БИОГРАД, 27 октобра. — Нишки градоначалник са већином савјетника опћинскијем затворем је због неуредности администрирања опћинскијем фондовима.

БЕЧ, 28 октобра. — Калиови је отпутовао на допуст од више недјеља.

АТИНА, 28 октобра. — Руска ескадра приспјела је у Пирео.

РИМ, 29 октобра. — Папа се мало нахладио.

АТИНА, 29 октобра — При избору предсједника намаре, владин кандидат је добио 50 гласова. Трикуписов 102, трећи 35. Услед тога је влада дала оставку а Трикупис се примио да састави нови кабинет. Нови кабинет биће по свој прилици сутра састављен.

ОБЈАВА.

Дјело „ПЈЕСНИК И ВИЛА" већ се у велике штампа. Чим буде готово разаслаће се свима оним који су досад претплату послали. Ко жели дјело имати, нека пошаље претплату што приједа; јер се без новаца неће ніколе пиљати.

Претплату за Црне Горе нека шаље свако на потписатог, а из страних држава на г-на *Петра Рамадановића* књиж. прногор. агента у Котор.

Моле се оним сва она Господа, којој је у почетку отправљен позив на претплату, да се помоћу ваљану око скупљања претплатника, како би ово ријетко дјело што више распростриљено било.

Цетиње, 27 октобра 1893.

Т. Вукотић.

ОБЈАВА.

Кућа Петра Ђурова Поповића овдашњег износи се на јавну продају, за измир његових дугова.

Кућа се налази на пијарној пјаци, између кућа: Ђура Перовића и Новићина Мандића.

Ко би исту кућу жјелио купити нека се пријави овој Управи до 15. децембра ове године којег ће се дана иста потписати понудиоцу највише цијене.

Бр. 877.

Цетиње, 27 октобра 1893.

УПРАВА
ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

1—3)

ОБЈАВА.

Четири моја млина у Обод продајем. Ко би желио сва четири или појединог купити, нека ми се ради погодбе пријави. У истој кући ће су млини има мјесто правно на вальаницу (отуп.)

Цетиње, 27 октобра 1893.

Ива Шћетиновић.

РАСПОРЕД

ПЛОВИДБЕ ПАРОБРОДА „ДАНИЦА"

ПО СКАДАРСКОМ ЈЕЗЕРУ (БЛАТУ)

ОД 19/31 ОКТОБРА 1893 ДО ДРУГЕ НАРЕДБЕ.

ПОЛАЗИ

НЕДЈЕЉОМ:

С Рријеке у 9 сати прије подне
„ Вира у 11½ сати прије подне
„ Плавнице у 12½ по подне.

ПОНЕДЈЕЉНИКОМ:

Из Скадра у 7 сати прије подне
„ Плавнице у 9½ сати прије подне.

УТОРНИКОМ:

С Рријеке у 9 сати прије подне
„ Вира у 12 сати у подне
„ Плавнице у 12½ по подне.

ЧЕТВРТКОМ:

Из Скадра у 7 сати прије подне.
„ Плавнице у 10 прије подне.
С Вира у 11½ сати прије подне.

ПЕТКОМ:

С Рријеке у 7 сати прије подне
„ Вира у 2 сати послије подне.

ДОЛАЗИ

НЕДЈЕЉОМ:

На Вир у 11 сати прије подне
„ Плавницу 12 сати у подне
у Скадар 2½ сата по подне.

ПОНЕДЈЕЉНИКОМ:

На Плавницу у 9 сати прије подне
„ Рријеку у 11½ сати прије подне.

УТОРНИКОМ:

На Вир у 11 сати прије подне
„ Плавницу 12½ сата по подне
у Скадар у 3½ сата по подне.

ЧЕТВРТКОМ:

На Плавницу у 9½ сати прије подне
На Вир у 10½ сати прије подне.
„ Рријеку у 1½ сати по подне.

ПЕТКОМ:

На Вир у 9 сати прије подне
„ Рријеку у 4 сата по подне.

ПРИМЈЕДБА.

Путници, који би се нијели што потужити на пароброде особље, или какових примједаба учинити управи, као и они што би желјели пароброд узети под свој рачун у дано над мети пије у родовној пловидби, нека се ради погодбе, као и за рекламе, обрате **Вуку Вулетићу** на Цетињу.

Подгорица, 12/25 октобра 1893.

УПРАВА.

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Држ. Штампарија. У зав. прног. државној штампарији.